

VC
636

IX, 2b.

MERITA SAXONVM

SVE INSPICITIS

MARCHIONVM MISNIE

IN SR IMPERIVM

ET DOMIVM AVSTRIACAM

HISTORICVM MONIMENTIS

EXEMPLVM

CAROLVS OTTO RECHENBERG

AVD THOMAS FRITSCH

M DCC III

3, 14.
ORATIO
DE FIDE
DOMUS
SAXONICÆ
IN
DOMUM
AUSTRIACAM,

QUA
SCHOLÆ ILLUSTRIMISNENSI,
POST EXACTUM IN HAC SEXENNIO,

d. VI. Cal. Aug. A. clolcccxxx.

PUBLICE VALEDIXIT

CAROLUS ERNESTUS L. B. de METSCH.

DRESDÆ,
LITTERIS HARPETERIANIS.

1x, 20.

ORATIO
DE FIDE
DOMUS
SAXONICAE

IN
DOMUM
AUSTRIACAM

9to 14to
SCHOLA ILLUSTRISSIMENSIS

POST EXACTUM IN HAC SEXENNIIUM

27to Oct. 1804

PUSICE VALEBIXIT

CAROLUS ERNESTUS I. B. de Meibom

DRESDAE

LITTERIS HARPETARIANIS

SI qua gens, si qua domus illustri inter eas, quibus Europa superbit, cum domo Austriaca intime fuit conjuncta, Saxonica certe hoc decus sibi præ ceteris jure vindicare potest. Tria jam, & quod excurrit, effluerunt secula, quibus arctissimum utriusque domus amicitia nexum tota, qua patet, Germania miratur. Prima hujus rei fundamenta, si paulo accuratius animo mecum perpendo, in mutua domuum harum consanguinitate quærenda esse arbitror. Stirps Saxonum Albertina pariter ac Ernestina eundem cum Austriaca proavum venerantur. Fuit hic gloriosissimæ Princeps memoriæ, Ernestus, Archi-Dux Austriæ, Belgiique Hispanici præfectus. Hic est, ex quo, tanquam ex fonte, quicquid mutui amoris Saxones inter & Austriacos deprehendimus, profluxit. Hic est, qui, Margaretha filia Fri-

derico Placido Electori Saxoniae in matrimonium data, primus amicitiae vinculo utramque gentem constrinxit. Amicitia haec cognatione genita, majora indies mutua affinitate cepit incrementa. Varia, qui res Saxonum gestas memoriae tradiderunt, de nuptiis ultro citroque has inter domus contractis narrant exempla. Ut taceam enim Henricum Illustrem Marchionem Misnensem, qui Constantiam Leopoldi ex pristina gente Austriaca oriundi filiam duxit uxorem; jam commemorati Friderici Placidi frater Wilhelmus, qui Annam Alberti II. Imperatoris filiam in Saxoniam secum & thalamum deduxit, instar omnium esse posset, nisi aliud, quod praeterire nefas duco, exemplum restaret. Quis, quae, non novit Austriacam illam Mariam Josepham, Principem nostram Serenissimam, quam laetabunda jam complexu suo Saxoniam fovet? Quem fugit, mutuum Saxonum & Austriacorum erga se affectum auspiciis ejus ac praesidio summum nunc fastigium ascendisse? Floreat decus hoc Saxoniae solatiumque, floreat, inquam, nepotumque nepotes secure amplectatur. Grato huic affinitatis vinculo communis, quo mortales trahuntur, patriae amor jungatur. Utraque enim gens in eo semper conspiravit, ut patriae communis, Germaniae scilicet, salutem nunquam non curae haberet, inque eam amorem testaretur plane singularem. Et haec profecto concordia tam firmo nixa est fundamento, ut nulla ratione labefactari, nedum plane aliquando destrui potuerit. Quae cum ita sint,

sint, haud subit mirari, stirpem Austriacam domumque Saxoniam sibi invicem tam singularem benevolentiam fidemque prorsus intemeratam quavis data occasione exhibuisse. Et certe, si omnia hæc minus fucatae fidei specimina longius recensere vellem, vereor, ut integrum volumen, nedum hæc pagellæ, ista sint captura. At vero, brevissimas jamjam ducere lineas, temporis ratio jubet. Hinc de fide tantum domus Saxonicae in domum Austriacam dicere quædam apud animum constitui. Ultima jam ex hoc loco ad Vos, Auditores, quot quot adestis, honoratissimi, verba facere licet. Nihil in votis habeo magis, quam ut digna ejusmodi Viris mea sit oratio. Summa tamen vestra humanitas optima quæque me sperare jubet. Adeste, itaque, auribus vestris! Adeste benevolentia vestra! Adeste, inquam, deque gentis vestrae laude, quantum lubet, vobis decerpere. Sed ex diverticulo in orbitam redeamus. Fides Saxonum in Austriam nullo non tempore fuit maxima. Nemo hac de re, nisi cui de omnibus ambigere volupe est, dubitabit. Et ausu certe nimis temerario istud negaretur, quod rerum in Germania gestarum conditores uno quasi ore confitentur omnes. Agedum itaque! Evolvamus optima historiarum monumenta. Percurramus temporum seriem. Attendamus, quorum auspiciis, qua data occasione, qua ratione fides hæc potissimum præstita fuerit & declarata. Nulli unquam regioni tam felici esse licuit, ut, semper ab omni hoste immunis, nullum plane armo-

rum strepitum intra fines suos audierit. Quid inde, quæso, colligi potest facilius, quam sua Austriam etiam numerare bella. Pacis quidem, si qua regio alia, fuit studiosissima. Neminem temere læsit, nec prius, quam lacescita, in pugnam procesit. At vero, semel stricto gladio, non ante domum reversa est, quam exoptatam & victoriam & pacem secum reportaverit. Plurimos certe eosque fortissimos hostes Austriaci experti sunt. Nec in levi sæpius periculo jura illorum sunt versata. Semper tamen, qui ista defenderent, adfuerunt. Omnes fere hostes sua sociorumque virtute facili negotio superarunt ac prostraverunt. Hos inter socios Saxones reliquis palmam facile præripiunt. Quoties, quæso, in Austriæ subsidium copiis suis advolarunt? Quoties una conjunctis viribus in bellum sunt egressi? Quot prælia tentarunt? Quot hostium strages ediderunt? Quot urbes expugnarunt? Quot obsidione liberarunt? Ita plane, ut difficile sit judicatu, utrum Austriæ interdum calamitas, an Saxonum fides fuerit major. O præclara harum rerum memoria! Prodeant jam in medium fidissimi illi Saxones, qui pro Austriæ salute opes, copias, & quod mirandum, vitam ipsam lætis lubentibusque animis obtulerunt. Prodeant fortissimi Austriacæ gentis propugnatores, quorum ope non raro hostes illius externos non magis quam internos successu haud infelici debellati sunt. Quod si non solam potentissimam familiam, quæ jam Austriæ gloriosissime dominatur,

tur, sed ipsas provincias & regna spectare velis, recte in illis, qui pro regno Bohemiæ, Austriacæ domui nunc parenti, copias suas eduxerunt, in primis connumerari potest Fridericus, cui assidua bella & frequentes victoriæ nomen Bellicosi dederunt. Hic prius jam, quam Princeps Elector ab Imperatore constitueretur, Sigismundo Pragam obsidione cingenti anno supra millesimum quadragesimo vigesimo suppetias tulit. Electorali postea dignitate auctus majora quoque fidei suæ in domum Austriacam specimina edidit. Hussitæ, tum temporis seditionem facientes, Bohemiam longe lateque vastant, flammisque & ferro miscent omnia. Horum conatibus Fridericus ut obicem ponat, numeroso cum exercitu adproperat. Utrinque dubio Marte diu pugnatur. Saxones tandem prope Ausfizium anno sæculi decimi quinti vigesimo sexto fortissime dimicantes calore magis solis, pulvere & fame, quam hostium armis, victi, ad unum ferme omnes in acie cæduntur. Quæ res effecit, ut optima nostra Saxonia milite omni destituta atrocissimis hostium irruptionibus pateret. Neque tamen hæ clades fuere tantæ, ut ad pium in vicinam Bohemiam animum deponendum Fridericum inducerent; Quoad spiritum illi trahere licuit, pietatis suæ in gentem Bohemicam, fœderisque æterni Caroli IV. jam auspiciis de mutuo auxilio ferendo ac amicitia perpetuo colenda cum ipsa initi haud fuit immemor. Quin filio etiam suo Friderico, qui Placidi cognomen

postea

postea accepit, eandem fidem, eandem instillavit pietatem. Moribundus etiam filios suos Fridericum ac Wilhelmum accersi ad se jusfit. His præsentibus filio natu majori: Et tu, inquit, mi fili, Friderice, ejusmodi, quæso, te principem Electorem geras, ut me habuisti Ducem. Hac ratione Imperio Romano non poteris non gratus esse, atque acceptus. Et uterque profecto fratrum patris vestigiis nullo non tempore conatu plane egregio institit. Husitas tum adhuc rebellantes fratres plus semel sunt aggressi. Initio quidem fortuna usi sunt non adeo secunda. Ter, ad Neisam nempe in Silesia, Tauchæ & Grimmæ pulsi, miseram patriæ devastationem tristes intueri coacti sunt. Nova tamen cum novo Imperatore illis fortuna affulsit. Regno enim Germanico ad Albertum II. Austriacum delato, novas Husitæ moliti sunt turbas. Hinc pii fratres, collecto exercitu, subsidio Imperatori currunt. Exeunt anno 1437. prope Sternbergam in aciem. Conferunt arma. Prælium acri certamine faciunt. Vincunt hostem & in fugam conjiciunt. Ipse belli dux Bohemorum, Wilhelmus Dynasta in Sternberg, cum plurimis suorum captivus ducitur, qui omnes interfecti, manibus militum Misnensium quondam cæsis parentant. Neque hoc victoriæ fatiserat. Laurea laurea, tropæum tropæo additur. Novas anno sequenti Husitæ contrahunt copias. Redintegrant bellum. Ruunt in aciem. Acerrime Selmizii pugnant. Iterum tamen penes Saxones est victoria.

Tria

Tria hostium millia occidione occiduntur. Quatuor millia abducuntur. Reliqui dissipantur. Et sic tandem Bohemia ab hoste infensissimo liberatur. Sic Austria maximam expugnatae Bohemiae partem Friderici nostri Placidi victoriis debet. In Vienna quoque ab hostium insultibus liberanda, Saxonum non contemnendae partes sunt. Matthias enim Hungariae Rex variis causis, nescio num justis, commotus, bellum Friderico III. Imperatori infert. Misere miles Hungarus Austriae fines devastat, ipseque Viennae anno 1474. obsidionem minatur. Principes Imperatorem deserunt omnes. Solus Saxoniae Dux Albertus equitatu suo, quam potuit citissime, advolat. Fugat hostem. Pacem Austriacis exoptatam reddit. Annis quibusdam interjectis, cum Matthias denuo copiis suis Austriam infestaret, revertitur Albertus. Pecunia & milite Imperatorem sublevat. Nec ante, quam hoste ex agro Lorchicensi trans flumen Anasum profligato, domum redit. Vos ipsos, Auditores honoratissimi, dabo iudices, num iste non pro fortissimo jure sit habendus, qui socios non tantum suos, sed & potentissimum ac infensissimum nominis sui hostem in maximam virtutis suae admirationem rapit. Vos statuite, num praeclearius intemeratae fidei testimonium cogitari possit, quam si hostis de hoste suo libere profiteretur: Alteri pereundum fuisse, nisi hic auxilium tulisset. Et haec de Alberto nostro, Matthias, Pannonum Rex praedixit. Dixisse illum ferunt, neminem praeter Albertum

B

mili-

militum suorum impetum refrenare potuisse, eumque solum e ceteris Germaniæ Principibus ducem nominandum. Hic modo si consiliis suis & validissimo exercitu non obstitisset, se in ipsis Germaniæ visceribus castra brevi metaturum esse. Sic sola Alberti præsentia Imperatoris sui hostibus terrorem incusit. Evocatus is fuerat ab Imperatore, ut Carolum Burgundum, qui Antistitis Coloniensis Ruperti partes a collegii Canonicorum conatibus vi & armis defendebat, Novesiumque expugnationem tentabat, a Germaniæ finibus arceret. Colligit itaque copias suas Albertus, & magnis itineribus ad Rhenum pergit. Vix autem venit, vix vidit hostem, cum Carolus, obsidione Novesii soluta, de felici belli exitu desperans, discederet. Nec tamen tantis expeditionibus *dextra hæc Germania* debilitata fuit. Restant adhuc facta quædam non minus splendida. Maximilianus I. Rex Romanorum designatus, cum minori apparatu & magnificentia, quam Regem decere plebs superstitiosa autumat, Flandriam ingrederetur, contemptui suis esse cœpit. Ad hunc summa populi indignatio & acerbum odium, quod avaritia & rapacitas quæstorum ipsi contraxerat, accessit. Hæ res in causâ fuere, ut plebs Flandriæ indomita in rabiem versa nil nisi vindictam meditaretur. Maximilianum itaque, cum vix Brugarum mœnia intrasset, ausu certe satis temerario captivum detinet. Pontifex quidem Romanus anathemate Brugeses infidos percutit. Sed nihil turba fera fulmina Romana

mana timet. Interim fama hujus rei litteris Imperatoris ad aures Alberti Saxonis defertur. Hic nefandum hoc Brugenſium ſcelus ægerrime ferens, atrocem de ſeditioſis his ultionem ſumendam eſſe ſtatuit. Convocat celeriter milites ſuos. Expeditionem in Belgium parat. Non lites, quas Ladislaus, Bohemiæ Rex, cum Friderico fratris filio alebat, non periculum, quod Saxoniam ab irato Matthia Hungaro imminebat, non pertinacia nobilium & purpuratorum, qui ab alienis his & nimis gravibus negotiis retrahere Principem tentabant, a propoſito Albertum detinere poſſunt. Pergit potius, quo inſitus Auſtriæ amor, & candida in Maximilianum fides ire jubet. Nuntius quidem in itinere de liberato jamjam Maximiliano adfertur: Nihilo tamen ſecius fidei ſuæ teſtandæ cauſa Belgium cum equitatu ſuo petit, & Mechlinii in amplexus Regis deſideratiſſimi occurrit. Gandavenſibus poſtea ad officium reductis, toti Belgio, frementibus licet incolis, præſicitur. Pater filiorum ſuorum a Friderico Imperatore in conſpectu omnium ſalutatur, & Maximilianus, ſe uni ipſi vitam debere, libere proſitetur. Quanta porro induſtria Maximiliani partes in Belgio egerit, quanta virtute rebelles oppreſerit, quot hoſtium phalanges proſtraverit, quot urbes domino ſuo iterum ſubjecerit, dici vix poteſt. Hoc unum addo, Albertum tam præclare res ſuas in Belgio egiſſe, ut publicæ illi in Comitiiſ Norimbergeniſibus perſolutæ fuerint grates. A Rege vero in grati animi ſignificationem

ac ut firmæ amicitiaë haberet teseram aurei velleris ordine ornatur. Adeat modo, qui strenua Alberti facta in Belgio penitus nosse cupit, rerum Belgicarum Scriptores, & habebit, quo commode desiderium suum exple-re poterit. Omnia hic enarrare longum foret. Ad ultimam nunc Alberti expeditionem deveniamus. Ingentes Dux Saxoniae pro domo Austriaca belli sumtus fecerat, ita quidem, ut patriae regiones pecunia, milite & tormentis plane exhaustae essent. Hos, ut Maximilianus aliqua ratione compensaret, Imperii nomine, Electorumque consensu impetrato, Frisiam, Imperio rebellem, in Albertum, ut in ordinem sibi redactam servaret, transcripsit: Sed o fatale donum! Frisii Romano Imperio adversi, crebras in Zeelandiam excursiones faciunt. Hos ut Saxo perdomaret, armata manu Frisiam aggreditur, coeptisque successus ex voto respondet. Devictis seditiosis filium suum Henricum ipsis praeficit. At illi, jugi impatientes praefectique juvenis pertaesi, nova moliuntur. Novum hoc belli incendium ut supprimeret, denuo exercitu suo Albertus advolat. Prostermit hostes, et, de Groeningensibus motus hujus auctoribus supplicia sum-turus, castra movet. Febri tamen maligna correptus, ex castris Emdam deportatur. Hic inopinato functus fato, ingens Saxonibus pariter ac Austriacis sui desiderium reliquit. Filii ejus Georgius & Henricus non aequae frequentem hostes Austriae fugandi occasionem nacti sunt. In patris aliquandiu castris contra Belgas militarunt. Ut
unicum

unicum tamen avitæ in domum hanc fidei monumen-
 tum extaret, in sedando rusticorum per Germaniam tu-
 multu, & consiliis, & armis Imperatori affuerunt. Jo-
 hannes contra Constans in armis, quæ tum Austriæ jura
 defendebant, adolevit. Sex puer annorum expeditioni
 contra Matthiam Hungarum interfuit. In Pannonia
 dein inferiori & Italia Transpadana Austriacorum cau-
 sam strenue egit. Nec bellicæ ejus virtuti sua laus, sua
 præmia defuere. Cum enim omnium primus in moenia
 obsessæ Albæ Regalis forti conamine evaderet, coronam
 muralem a Maximiliano virtutis præmium tulit. At ve-
 ro, quid diutius hic commoror? Tua nondum illustria
 facta, strenue heros, Saxo fortissime, Mauriti, qui in
 summa erga domum Austriacam fide vix parem, supe-
 riorem neminem agnoscis, commemoravi. Digna tua,
 quæ sæpius renovetur, est gloria. Adeste, o cives, &
 Principis, cum viveret, Austriæ fidisimi bella mirami-
 ni! Saxonia heroem non cepit: Pannoniam itaque glo-
 riæ acquirendæ majoris cupidus ingreditur. Budam &
 Pestum Turcis eripere tentat. Præliis parvulis cum ho-
 ste contendens, & equo dejectus, summum vitæ discrimen
 incurrit. Ex Hungaria tamen, singulari suorum fide ad-
 jutus, salvus & incolumis redit. Postea Carolo V. anno
 1544. in Belgio auxilio est, resque ibi suas gerit egre-
 gie. Lite de religione orta, ingentes per Germaniam
 tumultus excitantur. Fœdus sic dicti Protestantes, iram
 Cæsaris metuentes, contra quemvis oppressorem defen-
 dendis

dendis Smalcaldiæ pangunt. Sed Mauritius de Cæsaris animo certior factus, fideque a Cæsare de religione protestantium armis non extirpanda accepta, alia inuit consilia, fidusque in Cæsarem huic novo foederi Smalcaldico subscribere dubitavit. Nisi enim Mauritius copias suas cum Imperatoris exercitu conjunxisset, nisi acriter pugnasset, nisi focero, de Cæsaris gratia ambienda, armisque certis conditionibus exuendis, auctor suasorque fuisset, neque Joannes Fridericus Princeps Saxoniae Elector, neque Philippus Hassiae Landgrafius captivi in Caroli manus incidissent. Devicti ergo Mauriti armis atque consilio socii principes, quorum potentia & gravitas in Imperatorem indignatio Austriae admodum periculosaerant. Et quamvis, uti est in rebus humanis, inter Cæsarem & Mauritium disidia orientur, ita ut hic gladium stringere fas sibi putaret: non tamen ipsius labefactata fides est, quin potius conventu Pasfaviensi quamvis occasionem, qua in gratiam cum Cæsare rediret, facile arriperet. Ne vero Cæsar de Mauriti fide ejusdemque integritate dubitaret, animose repentinae Solymanni, Turcae, in Hungariam irruptioni sese opposuit. Et hoste profligato tantum Turcis terrorem incussit, ut ne hiscere quidem contra Pannoniae incolas auderent. Neque tamen continuis his belli molestiis incredibili virtute heros defatigari unquam potuit. In armis semper fuit. In armis etiam victor occubuit. Motus in vicinia Albertus, Marchio Brandenburgicus, excita-

citaverat. Sancitum erat Pasfävii, ut omnes Imperii Principes milites suos dimitterent. Id facere Albertus detrectans, cum iniqua ratione Franconiam depopularetur, ab Imperatore proscriptus est. Mauritio proinde intolerabilem Alberti ferociam infringendi negotium datur. Hic, socii rebus optime consulturus, amice Marchionem, ut cœptis desisteret, admonet. Ast furdo narratur fabula. Ad Peinam itaque in agro Hildesienfi exercitum suum in acie Mauritius collocat. Albertus, de novo officii sui admonitus, pacis conditiones aspernatur, multoque vino calidus signa in hostes converti jusfit. Saxones primo inopinatum hostium impetum vix sustinent. Brevi tamen redintegrantes animum hostes, quatuor millibus cæforum in acie relictis, terga vertere cogunt. Mauritius vero medios inter suos acerrime pugnans, a tergo globo transjectus, cadit. Talem vitæ exitum, ut pro Germaniæ salute victor occumberet, heros noster habuit. Mauritium Augustus frater excepit, Princeps æterna laude dignissimus. Quatuor enim Imperatoribus ex Austria oriundis pietate sua & amore ita sese commendavit, ut nihil fuerit supra. Maximiliano II. Turcæ conatibus obviam eunti frequentia in Hungariam auxilia misit. Nec levem victoriarum, quas de hostibus tum temporis Austria reportavit, partem miles Saxonicus jure sibi vindicat. Grumbachiana postea conspiratio, toti Germaniæ funesta & exitiabilis, communi Imperii ordinum consensu suppressenda Augusto tradi-

traditur. Princeps justissimus, amore in agnatum neglecto tantisper & posthabito, publicam privatæ præfert utilitatem, & jussu Cæsaris lubenter exequitur. In patrum itaque arma convertit. Gotham cum arce trium mensium obsidione capit. Justa de seditiosis supplicia sumit. Pacem subditis restituit. Metum Germaniæ exuit. Et re tandem egregie gesta, victor domum revertitur. Quo propius ad nostra tempora accedimus, eo magis, Saxonum in Austriam pietatem crevisse, observamus. Sub initium seculi decimi septimi Christianus II, gloriosæ memoriæ Princeps, Saxoniam habenas moderatus est. Cujus in Austriam fidem verba, quæ in ore frequenter habuit, se nimirum Deum timere, & omni Cæsarem honore prosequi, testantur. Cum enim Rudolpho II. grave a Turcis immineret bellum, tormentis varii generis bellicis, contra juratum Austriæ hostem adhibendis, ipsi subvenit. Biennio autem post tales Imperatori supplicias adduci jubet, quales ante eum miserat nemo. In medio tamen fidei suæ declarandæ cursu præmatura morte impeditus, partes suas hac etiam in re Johanni Georgio I. reliquit. Hic in solatium quasi Austriæ natus, ea, quæ adhuc deesse videbantur, largissime supplevit, & se suaque omnia Imperatoris commodis fideliter tradidit & addixit. Quo vero orationis genere, qua laude, quibus verbis illustria & rara hujus fidei monumenta efferam, ego sane nescio. Balbutire tamen, quam plane silentio illa præterire malo. In illa Johannis Georgii I. regimen
inci-

inciderat tempora, in quibus nutantes & ferme labantes Austriacorum res fortem vindicem fidumque adiutorem efflagitabant. Fœdere enim in Germania Protestantes Halæ Svevorum inito, se conjunctis viribus unicuivis religionis ipsorum libertatisque oppressori obviam ituros, sanctissime invicem promittunt. Quod, quantum debito Imperatoris honori derogaverit, fœdus, quamque formidolosum Rudolpho II. fuerit, quilibet facile intelligit. Sed tantum absuit, ut Johannes noster Georgius fide data eidem subscripserit, quin potius Henricum Julium Brunsvicensem & Ludovicum V. Landgrafium Darmstadiensem auctoritate sua ab eodem retraxerit. Hoc intemeratæ in Austriam fidei exemplum secuta sunt plura. Gliscens adhuc Bohemorum in Regem suum odium in publicas erumpere hostilitates cœperat. Ferdinandum enim II. Regem salutare detrectantes, summa imis moliebantur. Mortuo Matthia Ferdinandus Romanorum Rex, frementibus licet Bohemis atque ridentibus, Saxonis svasu potissimum ac apud ceteros Electores auctoritate, Imperator eligitur. Curam hic pacandæ Bohemiæ Principi Saxoniae Electori, cujus in Austriam fidem cognitam penitus & perspectam habebat, committit. Blande Bohemos literis Saxo alloquitur. His cum parum efficeret, arma addere verbis decernit. Conscripto itaque Dresdæ milite, bellum seditiosis infert. Budisfam cum aliis Lusatiae Bohemiæque urbibus expugnat, Silesiæ ordines in gratiam recipit, &, decre-

C

toria

toria illa ad Pragam pugna feliciter depugnata, pacem Bohemiæ diu desideratam anno supra millesimum sexcentesimo vigesimo primo restituit. Et licet fortissimus Heros, potentia Austriaca in summum fastigium evecta, de religione sibi timens, in Svecorum partes aliquamdiu traheretur; primus tamen fuit, qui, amicitiae cum Austriacis olim cultæ memor, pace Pragenfi cum Cæsare in gratiam rediret. Moram enim belli magis, quam ipsum bellum Imperator pariter & Saxo metuentes, Pragæ anno seculi decimi septimi trigesimo quinto conveniunt. Vis Edicti Restitutorii in quadraginta annos differtur. Augusto Magdeburgum, Johanni Georgio Lusatia adsumtus, quos in bellum Bohemicum fecerat, refarciendos, traditur. Quod salutaris hæc pax Austriæ fuerit, ipse Ferdinandus II. Imperator publice fassus est; Johannes Georgius I, inquam, honesta moderatione iram temperavit, & non modo se amicum Cæsaris, sed patrem domui Augustæ exhibuit. Et pax profecto hæc totam rerum in Germania faciem mutavit. Bohemia jam ab hostis excursionibus erat tuta. Duces plurimi auctoritate Saxonis inducti castra Svecorum deserunt, ipsique Cæsari arma, quibus tot Austriæ huc usque inflixerant vulnera, commodant. Hæc fuerunt arma, quæ per longam satis annorum seriem Svecos atroces Imperii hostes percutientia insigni illa pace Osnabrugensi anno 1648. Germaniam donarunt. Pace hac & fide sempiterna in Austriam confirmata, Johannes Georgius sator anno-

annorum, satur victoriarum, satur gloriæ anno 1656. a vita discescit. Regionum non minus quam virtutum paternarum ex asse hæres Johannes Georgius II. quamdiu fuit, in demonstranda sua in Austriam pietate, totus fuit. Sacri Romani imperii Vicarius post pia Ferdinandi fata rebus Austriacis tam egregie consuluit, ut omnium oculos in se converteret. Novo sua potissimum commendatione electo Imperatori Leopoldo nova antiquæ fidei specimina exhibiturus Johannes Georgius II. pro totius Germaniæ salute fortiter belligeravit. Efferens tunc temporis caput suum Francia, de Austriæ jure varia decerpere, superbo conatu moliebatur. Noverant Galli Johannis Georgii II. vires, fidemque in Imperium Romanum plane singularem. Hanc itaque labefactare, illas in suas partes trahere tentabant. Sed irrita erant consilia, irrita blanditiæ eorum. Ut saxum Saxo stans immotus Cæsari vires suas jungit. Nec levi cum damno suo, Saxonein victoriis adsvetum terga vertere nescire, Francia didicit. Sed hastis Galli aureis pugnantes Svecorum vincunt constantiam. Ære hinc Francico conductus Sveco Marchionatum Brandenburgicum milite & armis invadit. Saxo tamen, ne aliqua in re & suo & Austriæ socio deesse videretur, selecta manu Marchionem adjutum ivit. Litibus hisce pace Neomageni aliquantisper compositis, ut suum Johannes Georgius II. gaudium de liberata Germania significaret, dies laudibus Divinis festos egit. Haud diu tamen post pa-

cem hanc superfuit; sed Freibergæ anno millesimo sexcentesimo octogesimo obiit. Funestus hic quidem obitus Austriae varia mala minari videbatur: sed Johannes Georgius III. Patris in locum succedens, cum eodem, ac plane singulari in Austriam amore flagraret, solatio hoc esse poterat Domui Augustæ. Plures annos Johannes Georgius III. parente adhuc vivo in castris consumsit. Anno 1673. Gallos ad Mummenheimium paternis legionibus prostravit. Sequenti anno, hyeme nondum confecta, nova Imperatori in Wetteraviam adduxit auxilia. At vero quid molior? Bella herois, cum viveret, maximi recensere audeo? Hæc certe horæ, quod superest, spatium non capit. Hinc brevis ero. Summa tua fortissime Saxo, in Austriam sunt merita, summa Tua in Imperatorem pietas. Tua Saarbrückam occupavit virtus. Te Duce Galli ad Didenhofium sunt fugati. Tua prudentia rem ad Rhenum gesfit egregie. Tua potissimum arma Leopoldo Viennam suam reddidere, annumque seculi decimi sexti octogesium tertium, qui toti Germaniæ funestissimus esse credebatur, præclarissima victoria nobilitarunt. Novit vires tuas Pannonia. Audit nomen tuum Turca & contremiscit. Victor ex Hungaria redux Gallos debellas. Quot, quæso, tropæa tua Rhenus miratur? Quot urbes e Galli faucibus eripuisti? Heilsbrunna, Dielsberga, Moguntia Te Duce feliciter expugnantur. O animi excellentis magnitudo & præstantia! O fides plane singularis! Adeste, pii Sa-

xones

xones, adeste grati Austriaci! Per ego vos vestram pietatem, per ego vos omnia, quæ chara vobis sunt & accepta, oro atque obtestor, ne, quæso, committatis unquam, ut excellentissimi Principis memoria apud vos intermoriatur. Mortuo Tubingæ Johanni Georgio III. filius tanto patre dignissimus, Johannes Georgius IV. anno 1691. & regimen & bellum & fidem patris continuat. A teneris jamjam bellis pro Austria adsvetus, egregia quævis Imperatorem a se sperare jubet. At enim vero, ut res sunt mortalium, monstraverant saltem fata tantum Principem Germaniæ. Et medios inter belli Francici apparatus præmatura nimis morte obiens, quæ ipse meditabatur, tropæa charissimo Fratri reportanda reliquit. Graviter quidem Germania jacturam hanc suam lugebat. Rem tamen Romano - Germanicam cum sub Potentissimi FRIDERICI AUGUSTI auspiciis stare & ad invidiam usque florere videret, absterfis lacrymis lætabunda sibi de tanto Principe gratulabatur. Et habet profecto Austria, habet Saxonia, habet tota, qua patet, Germania in Potentissimo AUGUSTO nostro, quod exoptat. Ignoscite, o pii manes Ducum, quos patrum olim ætas vidit, Saxoniam, ignoscite, inquam, si dixerò, excellentias atque præstantias, quas singulas in vobis singulis majores nostri admirati sunt, in uno Serenissimo nostro FRIDERICO AUGUSTO conspici omnes. In Te, Pater patriæ Clementissime, fortitudinem Friderici Bellicosi, clementiam Friderici Placidi, gravitatem

Wilhelmi, animum excelsum Alberti, sapientiam Friderici
 Sapientis, magnanimitatem Johannis Friderici, dexte-
 ritatem & artis bellicæ peritiam Mauritiï, prudentiam
 Augusti, fidem Christianorum, constantiam erga Impe-
 ratorem Joh. Georgiorum ea, qua cogitari potest, cum
 pietate cives TUI osculantur. Avitam in se Saxonum
 fidem & benevolentiam summum in TE ascendisse fasti-
 gium, gratisima mente Austria agnoscit. Fidisimum
 TE pariter ac fortissimum heroem illustra, quorum
 fama terrarum orbem implevit, facta loquuntur. Per-
 timescunt nomen Tuum Ottomannidæ. Recordatur
 adhuc Francia vulnerum, quæ in tribus expeditionibus
 Rhenanis, in quibus gloriosissimæ memoriæ patri comi-
 tem TE dedisti, strenua Tua manus illi infixit. Quan-
 tum vero juratis Imperii Romani hostibus, Turcis, pa-
 vorem nomen Tuum injecerit, tot ac tanta, quæ ex
 Hungaria reportasti, victoriarum monumenta, quod fa-
 tis est, testantur. Anno enim supra millesimum sexcentesi-
 mum nonagesimo quinto primum in Turcas expeditio-
 nem Serenissimus noster FRIDERICUS AUGUSTUS
 suscepit. Achmet Turcarum Imperator Transylvaniam
 numerofo exercitu invaserat. Hujus invictissimus ille
 Leopoldus impetum ut frangeret, Potentissimum Sa-
 xonem nostrum, cujus maximæ fortitudinis diu jamjam
 admirator fuerat, illi cum summo imperio obviam mit-
 tit. Animo consilioque paratissimus Princeps hostibus
 acriter insistit. Sed tantum abest, ut inclyti Saxonis
 vultum

vultum Ottomannidæ ferrent, ut potius, de Transylvania expugnatione desperantes, maturata fuga regrederentur. Anno sequente gloriæ, quem semel ingressus erat, campum strenue percursurus cum quatuor Saxonum millibus Viennam petit. Jungit Saxones suos Imperatorio exercitui, & Marozio flumine transmisso, Temesvarium versus castra movet. Achmet Turcarum Imperator hujus obsidionem, quam suspicabatur, impediturus, cum omnibus, quas festinatio cogere permiserat, copiis suis advolat. Saxones Turcarum adventu nihil perterriti, felicem belli exitum Duce AUGUSTO ominantes, integris animis in aciem prodeunt. Signa cum hoste conferunt. Incerto prælii exitu Marteque communi summa contentione diu pugnatur. Ducis tandem exemplum secuti Saxones, media hostium acie perrupta, gloriosam adipiscuntur victoriam. Quæ licet multorum sanguine atque vulneribus steterit, omni tamen Hungariæ admodum salutaris extitit. Gravisimo enim hoste liberatæ Transylvaniae res tutæ jam tranquillæque erant omnes. Exercitu per hyberna distributo victor fortissimus Saxo domum revertitur. Expedita tamen manu relicta plurimum, ut in pugna illa ad Zentham decretoria clarissima ad Imperatorem victoria veniret, contulit. Pace demum cum Turcis Carolovitii inita & confirmata, copias suas, ut alia quadam ratione Austriæ salutis inservirent, evocavit. Rem, uti est, enarrabo totam. Solio Sarmatiæ Johannis III. obitu viduato, de
 novo

novo Rege eligendo Poloni erant solliciti. Duo prære-
 liquis erant, ex quibus unum Regem salutare Sarmatæ
 inter se convenerant, Princeps nimirum Saxonix Elector
 & Comtæus Gallus. Alterum animi magnitudo ac fama
 rerum egregie ac fortiter gestarum, alterum Franciarum
 Regis promissa & blanditiæ commendabant. Illum Au-
 stria & Germania, hunc Gallia Regem exoptabant. AU-
 GUSTUS tamen Leopoldi svasu, ac ut Austriæ faceret
 gratum, oblatum Sarmatiæ diadema, quo dignissimus erat,
 capiti imposuit. Quanto emolumento Austriæ hoc fue-
 rit consilium, quilibet paulo emunctioris naris homo in-
 telligit. Si enim res Gallorum regni Polonici accessione
 crevisset, Austria certe ante aliquot annos hostibus,
 Gallo scilicet, Polono, Bavaro, Ragozio Hungaro, un-
 dique circumdata tanto oneri, si divinari licet, succu-
 buisset. Nec in his summa Potentissimi AUGUSTI in
 Imperatorem fides acquievit. Bello primis sæculi duodevi-
 gesimi annis Imperatorem inter & Gallum oborto, primus
 semper ea non solum, quæ debebat, sed plura quoque
 auxilia misit. Et idem adhuc Saxoni Potentissimo in
 Carolum Augustissimum animus, eadem hodie est pietas,
 tot egregiis monumentis conspicua, ut omnium oculos
 incurrat. Sed cedant jam arma togæ. Videamus, Au-
 ditores omnium ordinum spectatissimi, utrum Saxonum
 in Austriam fides militiæ, an domi, fuerit major. Si ve-
 ra fateri licet, fides illorum togata sagatæ palmam præ-
 rripere videtur. Quanta enim industria, quanto labore,
 quan-

quantis conatibus pia Saxonia Auftriacæ domus honorem promoverit, dignitatemque ejus amplificaverit, & conservaverit, dici commode vix potest. Superiorum modo temporum memoriam apud nos recolamus, & de hujus rei veritate non sine summa animi voluptate convicti abibimus. Primus mihi historiarum monumenta perscrutanti Wilhelmus, Dux Saxonix, occurrit. Hic, quantus quantus fuit, in promovenda Austriæ dignitate totus fuit. Unicum hujus rei testimonium attulisse sufficiat. Post placida Alberti II. fata Bohemi, de novo Rege eligendo solliciti, Wilhelmum Saxonem, ut Regni Bohemici habenas moderaretur, adeunt. Nulla tamen ratione Princeps pius, ut suam in Austriam fidem mutaret, adduci potuit. Nec minori pietate in Austriam præclarus Ernestus Saxonix Dux auctoritate sua ac oratoria vi dicendi, ut Romanorum Rex Maximilianus I. parente adhuc vivo constitueretur, Imperii Ordinibus pervasit. Idem Fridericus Sapiens, cum, Maximiliano I. fatis functo, Germania de novo Rege sollicita esset, effecit. Ita enim in comitiis Francofurti 1519. habitis disidentes Principum Electorum animos conciliavit, ut communi omnium suffragio Imperator Caro-

D

lus

lus salutaretur. Dignum enim Electores Fridericum Sapientem, qui Regni Insignibus ornetur, cum ad unum omnes judicarent: animo constante per triduum oblatam Imperatoris dignitatem refugit ac deprecatur. Paternæ, potius intercessionis memor Electores, sua, qua quondam usus fuerat gravitate, ut Carolum Maximiliani nepotem rebus Germanicis præficerent, adduxit. Et vera sunt, quæ Erasmus testimonio Episcopi Leodiensis affirmat: Nunquam Imperii titulum Carolo contingere potuisse, nisi Fridericus deprecatus esset; clarior honore contento, quam fuisset adeptus. Successu temporis eandem operam Princeps Saxonie Elector, Augustus, Imperatoribus Ferdinando I. & Maximiliano II. navavit. Quanta Johannis Georgii I. in Ferdinandi II. electione in Regem Romanorum partes sint; Quanto studio Johannes Georgius II. in amplificanda Austriae dignitate nunquam non occupatus fuerit, res ejus gestæ loquuntur. Leopoldo illi vere magno primus in bona causa adfuit. Imperii, Ferdinandis mortuis, per Germaniam Vicarius nihil, quod ad Austriae splendorem aliquid facere arbitrabatur, intermisit. Convocatis postea Francofurtum Electoribus, ut Leopoldo Germania

nia pareret, effecit. Et per Deum immortalem! Quantas molestias, quanta detrimenta, quantas clades, quantas hostium direptiones fida Saxonia, ut Austriae tantummodo bene sit, toleravit? Maximi profecto pretii Saxonibus sua in domum Austriacam pietas semper stetit. Opes, copias, animi corporisque vires, & stupendum auditu, vitam cum sanguine pro illius salute impenderunt. Num, quæso fides cogitari potest major. Valde dubito. Nec sua huic asertioni testimonia defunt. Notissima sunt Alberti, Saxonis illius Animosi, verba, qui plus semel, se lætis, dixit, lubentibusque animis suspendio vitam finituum esse, si modo Imperium Romanum morte sua ex angustiis eripere posset. Quod verbis se facturum Albertus indicavit, re ipsa Mauritius præstitit, qui fortissime pro Austriae dignitate pugnans, fidem suam in Imperatorem sanguine suo obsignavit. Comes huic Johannes Georgius III. jungendus, qui in castris, quæ Austriae jura defendebant, occubuit. Hi sunt fortissimi Saxoniae heroes, quibus pietate in domum Austriacam nihil majus his in terris fuit. Hæc est fides illa; quam maximi Germania æstimat, exteri vero stupefcunt. Age itaque, o fida Saxonia, age! accipe

D 2

laudes,

laudes, fruire præmiis, quæ summa tua in Austriam fides consecuta est. Strenue in eo, quo omnem Germaniam antecellis, perge. Decurre avitæ, quod semel ingressus es, gloriæ stadium. Fidem fidei, pietatem pietati adde. Et tu, Augustissima Austria; serva pristinum in Saxones tuos affectum, serva memorem in bene meritos animum. Nullas statuas, nulla marmora Saxonum fides sibi deposcit. Hoc unum te orat, ut tibi de illis persvadeas, Saxones prius mori velle, quam committere, ut fides illorum aliquando detrimentum capiat. Rerum vero omnium præpotens Deus arctissimum hoc mutæ amicitæ vinculum per plura adhuc secula integrum conservet. Protegat Austriam benevolentia, præsidio, custodiaque sua præstantissima. Adsit consilio auxilioque Saxonæ. Et nova indies felicitate, novis accessionibus, novo splendore utramque domum clementissime augeat. Hoc ego, hoc una mecum omnes ingenui contentione quadam pietatis precantur.

Dum fidem Saxonæ loquor, auditores honoratissimi, subit recordari meæ fidei ac pietatis, cujus testandæ
causa

causa locum hunc occupavi. Summa cum pietate munificentiam TUAM, REX, FRIDERICE AUGUSTE, SERENISSIME, Pater patriæ Clementissime, qua me per sex integros annos civitate Scholæ hujus illustris dignatus es, osculor. Deus pro me gratias tibi referat, Clementiamque TUAM omnis generis felicitate largissime compenset. Vos autem, Præceptores, ea, qua decet, observantia atatem colendi, Vos, inquam, cum intueor, erubescō. Vicit enim sæpe numero fides Vestra pietatem meam. Nimis profecto longum foret omnia, quæ in me benignissime extare voluistis, beneficia enumerare. Hoc unum dico, Vos fidei Vestræ nunquam non ex asse fecisse satis. Rependat, cum ego nunc non possum, vicem Deus. Ad me quod attinet, omnia potius committam, quam ut ingrati labecula animi in me offendatur. Ut in reliquum etiam tempus amoris ac benevolentia Vestræ me habeatis commendatissimum, maximo Vos opere oro rogoque. Ego, quamdiu ero, Vester ero. Et abs te quoque, Dilectissima Commilitonum Amicorumque Corona, abs te quoque haud vulgaria intemerata fidei amorisque monumenta aservo. Recentissima semper eorum apud me erit memoria. Ultimum

D 3

Vobis

Vobis licet jam acclamem vale, de me tamen Vobis per-
 svadeatis, pervelim, me absentem etiam cœptam amici-
 tiam non sine animi quadam voluptate continuaturum.
 Valetate o mei! neque commilitonis quondam Vestri obli-
 viscimini. Quod reliquum est, Te summum supplex com-
 precor Numen, ut Patriæ, ut Afræ, ut Doctõribus, ut
 Commilitonibus meis, ut mihi quoque nunquam non fa-
 cias bene. Floreat nutrix hæc ingeniorum ac parens,
 pia Afra. Floreant fidissimi Scholæ hujus Doctores. Flo-
 reant Commilitones mei æstumatissimi. Et, o annue
 Deus! vivant! valeant! floreat.

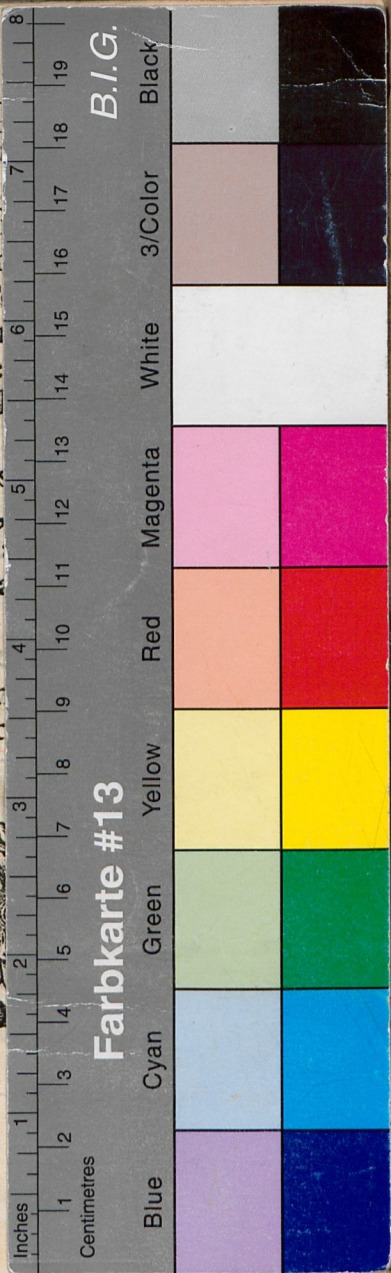
V
K 636

(x229 8508)

M. G.

2, 14;

ORATIO
DE FIDE
DOMUS
SAXONICÆ
IN
DOMUM
AUSTRIACAM,

QUA
SCHOLÆ ILLUSTRIMISNENSI,
POST EXACTUM IN HAC SEXENNIVM,

d. VI. Cal. Aug. A. clocccxxx.

PUBLICE VALEDIXIT

CAROLUS ERNESTUS L. B. de METSCH.

DRESDÆ,
LITTERIS HARPETERIANIS.

1x, 20.